

Kosmos – tehtud!

Kui Eesti ja Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) vahel sõlmitud koostööriigi leping oli 10. novembril saanud allkirja majandusminister Juhan Partsilt ning ESA välissuhete direktorilt Peter Hulsrojl, tuli kange tahtmine just nii öelda – tehtud! Oli ju lepingut kaua ette valmistatud mõlemalt poolt. Esimese sammu saatis ESA 2008 aasta sügisel Eestisse oma tehnoloogiaekspertid, et veenduda, kas on siit üldse midagi võtta. Presenteerisime neile 20 firmat ning kogu kosmose ja kosmosetehnoloogiatega vähegi seotud teaduspotsentiaali. Lootust andis, et juba siin kohapeal hakkasid ESA meeste pliiatsid hoollega üles kirjutama nimesid ja telefoninumbreid. Siiski tuli ametlikku raportit oodata mitu kuud.

Ega Eesti ei ole ainuke riik, kes liikmeks pürib, ka teisi EL-iga +12-liitujaid on vaja positiivselt hõlmata. 2008. aasta novembri lõpus saime raporti kätte. Tulemus oli selgelt positiivne, roheline tee Euroopa koostööriigi lepingu (ECS = European Cooperating State agreement) sõlmimiseks oli avatud. Aga ESA veskid jahvatavad aeglaselt. ESA puhul on tegemist klassikalise klubiga, kus vanad liikmed otsustavad, kas pürgija on kõlblik või mitte. Ja seda veel eri komiteedes. Eesti vastu ei olnud kellelgi midagi. Teine teema on lepingu tekst. Vaatamata sellele, et tegemist on standardlepinguga, võttis ESA arvesse mitmedki Eesti poole esitatud muudatusettepanekud. Lõpuks sai tekst kooskõlastatud ja lepingu sõlmimine valitsuses heaks kiidetud. Tõhusa panuse sellesse nõudlikku protsessi andsid Sille Rossi majandus- ja kommunikatsiooniministeriumist ning Kaisa Mänik välisministeriumist.

Kuid leping ise ei anna midagi peale võimaluse. Oma tegelikku sisu ja motivatsiooni peavad Eesti ettevõtjad ja teadlased ikka ise tõestama. Et mitte aega kaotada, sai esimene võimalus selleks antud kohe järgmisel päeval pärast lepingu allkirjastamist.

EAS-is toimud töötuppa sai kutsutud sama seltskond, keda ESA aasta tagasi väi-

sas, ja veel teist sama palju uusi asjahuvilisi. Kohale tulid pea kõik, ruum jäi väikeseks ning aeg sai otsa. Üks ühele konsultatsioonis testis oma projektiideed 15 firmat. Tuleb tunnustada ESA koostööriikide programmi PECS juhti Bernard Zuffereyid, kes ei hoolinud tühjast kõhust ning konsultatsioonilaua tagant otse lennukile tõttas.

Et kõik, kel tahe koostööks ESA-ga tugev, saaksid oma idee esitada, annab EAS selleks võimaluse. Ajavahemikul 01.12.2009–31.01.2010 saab saata oma projektiidee aadressil space@eas.ee, täiendav info on saadav aadressil www.eas.ee/space. Valiku ideid, mida tasub projektiks vormistada, teeb ESA, ja selleks on aega täpselt aasta. Hiljemalt 9. novembril 2010 peavad samad mehed, kellest artikli alguses juttu, allkirjastama nn PECS-i harta, mis jõustab aasta tagasi sõlmitud ECS-i lepingu. Nii et kell hakkas tiksuma. Kui me projekte aastaga vormistatud ja kooskõlastatud ei saa, on kogu töö luhta läinud. Sellised on mängureeglid.

Kuid lisaks ESA-le on Euroopas veel teinengi kooslus, kes hoollega kosmoseasja ajab ja kus Eesti ammu liige – nimelt Euroopa Liit. Euroopa Liit on käivitanud kaks mahukat ning ambitsioonikat kosmoseprojekti. Galileo on Euroopa oma positsioneerimissüsteem, et olla sõltumatu ameeriklaste GPS-ist, Kopernikus/GMES (GMES = Global Monitoring for Environment and Security) Euroopa oma Maa kaugseiresüsteem. Mõlema projekti edenemine on olnud vaevaline, seda nii rahaliste kui ka organisatoorse põhjuste tõttu.

Nüüd hakkab ka meie omakandi mees kosmosega otsapidi seotud projekte edule suunama. Euroopa Komisjoni jaanuarikuus loodetavasti ametisse kinnitatava transpordivoliniku Siim Kallase vastutusalasse kuulub ka intelligentsete transpordirakenduste juurutamine, mis baseeruvad kosmoserakendustel. Tahaks loota, et uue komisjonääri juhtimisel projektist asja saab, nii et sellest tõuseb tulu kogu Euroopa, aga ka Eesti ettevõtlusele ja avalikule sektorile.

Madis Võõras.